

4V-hankkeessa tehdyt selkokielelliset, suomen kielen perusteet hallitseville maahanmuuttajille suunnatut työpajakalvot ovat vapaasti käytettävissä, kunhan niitä ei muokkaa ja mainitse lähteen. Kuvat ja niiden oikeudet ovat 4V-hankkeen. Yhteystiedot: 4v@4v.fi.

Taustamateriaalia kalvoihin liittyen:

Tarkoitus on käsitellä kalvot keskustellen ja yhdessä pohtien läpi. Alla lisätietoa ja ohjeita kunkin kalvon kohdalle. Kautta linjan voi pysähtyä vieraiden termien ja sanojen kohdalle.

Onnea ja kuluttamista käsittelevät kalvot selkokielellä

Minkä tahansa kalvojen kysymyksistä (mm. 5 tärkeintä tavaraa, mikä on sinun onnellinen hetkesi, jne) voi tehdä ennakkotehtävänä ennen työpajaa.

dia 4

Ekologinen selkäreppu tarkoittaa [luonnonvaroja](#), joita tarvitaan jonkin tuotteen koko elinkaaren eli valmistuksen, kuljetuksen ja käytön aikana. Näiden summasta vähennetään tuotteen oma paino [1]. Kun halutaan tietää, kuinka paljon johonkin tuotteeseen tai palveluun on kulunut luonnonvaroja, voidaan [ekologista](#) selkäreppua käyttää mittarina. Tuotteen ekologinen selkäreppu on lähes aina painavampi kuin tuote itse. Luonnonvaroja, jotka on tarvittu tuotteen valmistamiseksi, mutta eivät ole mukana lopputuotteessa kutsutaan piilovirroiksi

dia 6

Iso perhe. Rahalla hankitaan tavaraa. Keskustellaan, miksi haluamme uusia tavaroita. Paljonko on tarpeeksi - rahaa, tavaraa?

dia 8

Kuinka monella on kotona jotain turhaa tavaraa? Onko voittaja se, joka kerää elämänsä aikana eniten tavaraa?

dia 10

Vastamainoksia löytyy osoitteesta www.mainoskupla.fi (Luonto-liitto)

dia 11

Mietitään onnellisuuden leviämistä/levittämistä. Miten se tapahtuu?

Energian- ja vedensäästöä käsittelevät kalvot selkokielellä

dia 2

Keskustellaan siitä, mitä uusiutumaton ja uusiutuva luonnonvara tarkoittavat. Vetäjä voi kysyä, mitä uusiutumattomia ja uusiutuvia luonnonvaroja on ja sitten vasta napsauttaa ne näkyviin.

- Kulutamme loppuun miljoonien vuosien aikana kertyneitä varantoja

dia 3

- Valutamme päivittäin hukkaan huomaamattamme kymmeniä litroja vettä, kun pesemme hiukset juoksevan veden alla tai emme korjaa valuvia hanoja.

- Sähkölaitteiden valmiustilat kuluttavat yllättävän paljon sähköä.

dia 4

-Ihmisen kehosta 60% on vettä.

dia 5

Keskustellaan, missä, milloin ja miten vesipula näkyy? Onko joku kohdannut vesipulaa?

Monien jokien valuma on vähentynyt – esimerkiksi Niili Afrikassa ja Keltainen joki Kiinassa eivät ajoittain edes saavuta merta.

Pääosin lannoitteista peräisin oleva ravinneylimäärä ”vuotaa” maan ekosysteemeistä vesistöihin ja aiheuttaa rehevöitymistä.

dia 6

-Käyttämällä lämmintä vettä, kuluttaa paitsi vettä, myös energiaa.

Voi arvuutella, paljonko vettä kuluttaa esim. maitolitrin valmistaminen:

-Yhden maitolitrin valmistaminen kuluttaa 1000 litraa vettä.

Kilo naudanlihaa uunissa – 15500 litraa vettä.

Omena evääksi – 70 litraa vettä

T-paita: 2700 litraa vettä

1 kg riisiä: 3400 litraa vettä

1 kg naudanlihaa: 15500 litraa

1 kg juustoa: 5000 litraa

Siivu leipää: 40 litraa

1 A4-paperi: 10 litraa

1 litra maitoa: 1000 litraa

1 kg kanaa: 3900 litraa

Kuppi teetä: 30 litraa

Lasi olutta: 75 litraa vettä

1 kg vehnää: 1300 litraa

1 kg porsaanlihaa: 4800 litraa

-Monet ulkomaalaiset hämmästelevät sitä, että Suomessa pestään astiat ja huuhdellaan WC **juomavedellä**. Me suomalaiset olemme todella onnekkaita, sillä hyvälaatuista vettä riittää - vielä. Veden laatu on nykyään huononemassa ja hinta huimassa nousussa. Motivaatiota tulisi siten löytyä puhtaan veden käytön vähentämiseen.

- Veden kulutus vaihtelee asunnoissa 150 - 200 l/vrk henkeä kohden, omakotitaloissa 120 - 160 l/vrk, hlö. Kulutuksen alittaessa 130 l/vrk,hlö pidetään arvoa hyväksyttävänä, mutta, kun vesi maksaa jo yli 13 mk/m³, on kaikki tarpeeton kulutus tuhlausta. Kulutuksen alentaminen esimerkiksi 200 l:sta 130 l:an/vrk,hlö merkitsee nelihenkisessä perheessä n. 2500 mk:n vuosittaista säästöä (mukana säästetty lämpöenergia lämpimän veden valmistamisessa). Vettä kulutetaan keskimäärin 155 l/henkilö päivässä. Tämä jakautuu suuruusluokiltaan seuraavasti:

- 35 % henkilökohtainen puhtaanapito (55 l)
- 27 % WC:n huuhtelu (40 l)
- 16 % vaatteiden pesu (25 l)
- 13 % astioiden pesu (20 l)
- 6 % ruoka ja juoma (10 l)
- 3 % muu käyttö (5 l)

dia 7

Keskustellaan, onko osallistujilla omia vinkkejä lisättäväksi.

Ihminen elää ilman vettä vain muutaman päivän. Miten kaikille riittäisi vettä?

dia 8

Keskustellaan, onko osallistujilla omia vinkkejä lisättäväksi.

2. Asuntojen lämmittäminen on kotitalouksien merkittävin kasvihuonekaasujen päästölähde. Suositeltava lämpötila asuinhuoneissa on 20-22 °C. Jos kodissasi on tätä korkeampi huonelämpötila, alentamalla lämpötilaa säästät 5 % lämmitysenergiaa jokaista astetta kohden.

3. Henkilöautot tuottavat kasvihuonekaasupäästöjä huomattavasti enemmän kuin kevyt ja joukkoliikenne, vähentämällä yksityisautoilua alennat liikenteen päästöjä ja parannat samalla hengitysilman laatua. Kävellessä ja pyöräillessä myös oma kunto kohenee.

4. Sähkölaitteiden valmiustilat kuluttavat huomattavan paljon energiaa, sulkemalla laitteet virtakytkimestä kokonaan vähennät välittömästi sähkönkulutusta ja säästät samalla rahaa sähkölaskussa.

5. Valaistus vaikuttaa merkittävästi kotitalouksien sähkönkulutukseen, joten kaikki lamput kannattaa aina sammuttaa, kun niitä ei tarvita.

6. Nykyisin kuluttajalla on mahdollisuus valita sähköntuottajansa. Suosimalla uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä vähennät energiantuotannosta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä ja ehkäiset ilmastonmuutosta.

7. Lihantuotanto sekä ruoan ja elintarvikkeiden kuljetus ympäri maapalloa kuluttavat paljon energiaa. Nauti siis kotimaista, mahdollisimman lähellä tuotettua kasvispainotteista ruokaa. Sinun ei tarvitse ryhtyä kertaheitolla vegaaniksi, sillä liharuoan korvaaminen

kasvisvaihtoehdolla vaikka kahtena päivänä viikossa vähentää ravinnon- ja elintarvike-
tuotannon aiheuttamaa energiankulutusta.